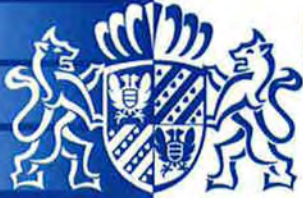

293525

**provincie
groningen**

**ADVIES
Reikwijdte en detailniveau
voor het milieueffectrapport**

**Helikopter start- en landingsplaats
Eemshaven**

November 2014

1. Inleiding

Groningen Seaports (GSP) wil in de buurt van de Eemshaven een start- en landingsplaats voor helikopters realiseren voornamelijk om de offshore windindustrie te faciliteren.

Dit voornemen is kenbaar gemaakt in de bij brief van 15 april 2014 van Groningen Seaports gevoegde "Mededelingsnotitie helikopter start- en landingsplaats Eemshaven".

Om de aanleg van de helihaven mogelijk te maken moet een luchthavenbesluit worden genomen door de provincie Groningen. De gemeente waar de start- en landingsplaats wordt gerealiseerd, dient de beperkingen die hieruit volgen op te nemen in het bestemmingsplan. De aanleg van een luchthaven voor helikopters is m.e.r.-beoordelingsplichtig. Het voornemen kan ook gevolgen hebben voor Natura-2000 gebied Waddenzee, waardoor een Passende beoordeling noodzakelijk kan zijn. Op grond van de risico's voor het Natura 2000-gebied volgen wij het voorstel van Groningen Seaports om de stap van de m.e.r.-beoordeling over te slaan en voor dit project een m.e.r.-procedure te doorlopen.

Op 15 mei 2014 hebben wij de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het milieueffectrapport.

De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de Mededelingsnotitie in het Dagblad van het Noorden van 10 mei 2014 en in de Eemsbode van 10 mei 2014.¹

Vanwege de mogelijk grensoverschrijdende effecten is het voornemen, conform het Verdrag van Espoo en de Gezamenlijk verklaring inzake de samenwerking bij de uitvoering van grensoverschrijdende milieueffectrapportage in het Nederlands-Duitse grensgebied, ook in Duitsland bekend gemaakt.

De Mededelingsnotitie en deze Notitie R &D (Reikwijdte en Detailniveau) zijn vertaald in het Duits.

Wij hebben het advies van de Commissie voor de m.e.r. ontvangen bij brief van 2 juli 2014.

Deze Notitie R &D voor het milieueffectrapport is gebaseerd op dit advies. Het doel van deze notitie is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

Wij hebben kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen.² Deze notitie verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale omstandigheden.

¹ Zie bijlage 1

² Bijlage 2 geeft hiervan een overzicht

2. Hoofdpunten voor het MER

Wij beschouwen de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een heldere beschrijving van; het voornemen, nut en noodzaak³, de alternatieven en locaties die daaruit volgen, de onderbouwing van de voorkeurslocatie op basis van de gehanteerde criteria en, de daarbij behorende milieu-informatie;
- beschrijving van de effecten op de leefomgeving, met name geluid en externe veiligheid, en natuur, met name de mogelijke verstoring van Natura 2000-gebied Waddenzee. Voor de effecten op natuur kan een Passende beoordeling noodzakelijk zijn;
- inzicht in de samenhang met andere activiteiten in het gebied, zoals de ontwikkelingen van windturbines.

Samenvatting

Een toegankelijke, zelfstandig leesbare samenvatting die een goede afspiegeling biedt van de inhoud van het MER en de belangrijkste beslispunten voor de besluitvorming. De samenvatting dient ook in het Duits te worden vertaald.

³ Het moet duidelijk zijn dat ook op basis van de reeds geplande/gerealiseerde windparken een helihaven nodig is.

3. Achtergrond en doel, beleidskader en besluitvorming

3.1 Achtergrond en doel

Groningen Seaports (GSP) wil in de buurt van de Eemshaven een start- en landingsplaats voor helikopters realiseren om de offshore windindustrie te faciliteren. Voor de bouw en het onderhoud van windparken zijn transporten per helikopter noodzakelijk. De helihaven kan ook worden gebruikt voor vluchten van maatschappelijk belang, beloodsing, tankplaats voor ambulance- en traumavluchten en voor recreatieve vluchten naar Borkum.

Wij adviseren aan te geven hoe helikoptervluchten voor de bouw en onderhoud van offshore windparken en overige vluchten voor zowel de huidige situatie als in de toekomst worden afgehandeld. Ga daarbij in op het doel van de vluchten en de herkomst en bestemming van de vluchten en de passagiers. Geef aan waar de te vervoeren passagiers (werknemers) vandaan komen die op de offshore windturbineparken moeten werken.

Onderbouw het aantal vluchten dat in de toekomst zal plaatsvinden, ga daarbij in op scenario's voor de ontwikkeling en bouw in de offshore windindustrie⁴. Onderbouw tevens dat het minimale scenario (minimaal aantal vluchten) voldoende aanleiding geeft om een helihaven te realiseren. Ga in op de wijze waarop de helikoptervluchten richting de offshore windparken plaatsvinden, zoals routes, aantallen passagiers, tijdstippen, verdeling over de week/weekend. Geef daarnaast aan welke bijdrage de andere activiteiten (recreatie, beloodsing, tanken, ambulance en trauma) hebben op de ontwikkeling van het aantal vluchten en de kenmerken ervan (types, routing, e.d.).

3.2 Beleidskader

De Mededelingsnotitie geeft in hoofdstuk 5 een compact overzicht van de beleidsmatige en juridische kaders van het voornemen.

Geef in het MER aan welke relevante wet- en regelgeving en beleid voor de heli start- en landingsplaats gelden en geef aan hoe kan worden voldaan aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen.

Ga daarbij (aanvullend op de kaders die al in de mededelingsnotitie zijn genoemd) in ieder geval in op:

- (inter)nationaal, regionaal en lokaal luchtvaartbeleid;
- geluid- en externe veiligheidsbeleid;
- relevante wet- en regelgevingbeleidskaders en afspraken die voor het Waddengebied van belang zijn waaronder de Natuurbeschermingswet 1998, de PKB Waddenzee en het Barro, Economie & Ecologie;
- ontwikkelingsvisie Eemsdelta 2030 (vastgesteld door Provinciale Staten van Groningen en gemeenteraden van Delfzijl, Eemsum, Appingedam en Loppersum, september 2013);
- relevante wet- en regelgeving in het Duitse deel van het studiegebied;
- de benodigde vergunningen en ontheffingen.

3.3 Besluitvorming

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor het luchthavenbesluit. Daarnaast zal de gemeente waar de helihaven wordt gevestigd de beperkingen hiervan in het bestemmingsplan in acht moeten nemen. Wij adviseren deze procedures zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen en gelijk op te laten lopen (eventueel in de vorm van een provinciaal inpassingsplan). Geef in het MER aan welke informatie daarvoor nodig is en hoe de procedure wordt doorlopen, welke gemeente daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de tijdsplanning is.

⁴ De ontwikkelingen van offshore windparken en daarmee het aantal en type vluchten is geen vast gegeven maar afhankelijk van veel onzekerheden. Wij adviseren daarom met behulp van scenario's de randen van het speelveld (extremen) te verkennen.

Het Luchthavenbesluit regelt zowel de luchtzijde (geluid, externe veiligheid, obstakelvrije zones) als de landzijde (ruimtelijke indeling van zowel de luchthaven zelf als het beperkingengebied er omheen). Het besluit heeft de status van een voorbereidingsbesluit Wro. De gemeente is verplicht de voorwaarden uit het luchthavenbesluit één op één in het bestemmingsplan over te nemen. De gemeentelijke beleidsruimte is daarbij beperkt. Het luchthavenbesluit is het m.e.r.-plichtig besluit.

4. Voorgenomen activiteit en alternatieven

4.1 Algemeen

De start- en landingsbaan is voornamelijk bedoeld voor helikoptervluchten ten behoeve van de bouw en het onderhoud van de offshore windturbineparken. Daarnaast zullen ook maatschappelijke en commerciële diensten gebruik maken van de helihaven. Beschrijf hoe de doelen de keuze en de afbakening van de (locatie-)alternatieven en het zoekgebied hebben bepaald.

In aanvulling op de in de Mededelingsnotitie voorgestelde aanpak, moeten in het MER de volgende punten nader worden toegelicht:

4.2 Alternatieven en varianten.

Nul-alternatief

Beschrijf de huidige situatie en de wijze waarop de bouw en het onderhoud van windturbineparken plaatsvindt. Geef aan hoe de luchthaven Emden daarbij wordt gebruikt. Geef aan of deze situatie als het nul-alternatief kan dienen en in hoeverre de doelstellingen hiermee zijn te realiseren.

Locatiealternatieven

De Mededelingsnotitie helikopter start- en landingsplaats Eemshaven beschrijft de selectie van zoekgebieden binnen een straal van 10 kilometer. Het vooronderzoek heeft een aantal zoekgebieden opgeleverd (Mededelingsnotitie, afbeelding 8 p. 18) die in het MER verder zullen worden onderzocht. De Mededelingsnotitie verwijst naar eerder uitgevoerde onderzoeken naar mogelijke locaties voor de Helihaven Eemshaven (Adecs Airinfra 2011). Wij adviseren in het MER in te gaan op deze onderzoeken en aan te geven welke informatie uit deze onderzoeken kan worden overgenomen voor het vervolgonderzoek.

Geef aan hoe binnen het geselecteerde zoekgebied de locatiekeuze verder wordt bepaald en welke criteria daarbij worden gebruikt. Wij adviseren dit onderzoek 'getrechterd' uit te voeren waarbij het zoekgebied op basis van de belangrijkste criteria wordt ingeperkt tot een aantal potentiële locaties die kunnen worden uitgewerkt tot realistische alternatieven. Deze alternatieven kunnen in het MER verder worden onderzocht en vergeleken en afgezet tegen de referentiesituatie (paragraaf 4.3).

Gebruik van de helihaven

Beschrijf het gebruik van de beoogde helihaven, zodat deze informatie kan worden gebruikt voor het onderzoek naar milieueffecten. Ga daarbij in op:

- het aantal vluchten (inclusief onderbouwing daarvan);
- de verdeling van de vluchten over het jaar, week en dag;
- het type helikopters dat naar verwachting zal worden gebruikt;
- de herkomst en de aantallen passagiers, zodat inzichtelijk kan worden gemaakt wat de effecten zijn van vervoer van en naar de helihaven;
- verdeling van de vliegroutes- en sectoren (over land en over water) en de mogelijke varianten daarvoor;
- ligging van de obstakelvrije vlakken.

4.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van

ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

5. Huidige situatie en milieugevolgen

5.1 Algemeen

Wij adviseren het effectonderzoek uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 4 en tabel 2 op pagina 21 van de Mededelingsnotitie. Aanvullend daarop geven wij in dit hoofdstuk een aantal adviezen voor de onderzoeken naar de effecten op leefomgeving en natuur en de samenhang met het Regieplan Oosterhorn – Eemshaven.

Gebruik rekenmodellen en onzekerheden

Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het voornemen voor geluid, lucht, externe veiligheid, vliegviligheid (o.a. obstakeel-vrije vlakken en afstand tot de windturbines), aantallen gehinderden (binnen de beperkingen-gebieden van geluid en externe veiligheid) en natuur worden bepaald.

Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid, e.d.) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen (afleiding en bandbreedte van kritische parameterwaarden, modelkalibratie, e.d.). Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven.

5.2 Regieplan Oosterhorn – Eemshaven

De gemeenten Eemshaven, Delfzijl en de provincie Groningen werken momenteel aan een Regieplan voor de Eems-Dollard regio. Doel van dit Regieplan is de planvorming, inclusief uitwerking en procedures, in de Eemsdelta gecoördineerd te laten verlopen. Daarbij worden onderzoeksmethodieken, onderzoeksresultaten en de referentiesituatie op elkaar afgestemd.

Wij adviseren in het MER aan te geven hoe de plannen voor de helihaven worden afgestemd in het Regieplan en met de plannen die daarin zijn opgenomen.

Afstemming met (plannen voor) windturbines

Met name de afstemming met de plannen voor windturbines zijn van belang, en wel om de volgende redenen:

- de locatie van windturbines leggen harde beperkingen op aan de ligging en het gebruik van de helikopter landingsplaats;
- vanwege cumulatie (met name geluid), en
- interactie met de geplande (nog te bouwen) windturbines.

5.3 Natuur

Beschrijf en typeer in het kort de natuurwaarde van het plan- en studiegebied.

Motiveer de begrenzing van het studiegebied op basis van de maximale effectafstand (geluid/depositie).

Neem een duidelijke kaart op waarin de beschermde natuurgebieden in het Nederlandse en Duitse studiegebied zijn weergegeven. Beschrijf de grondslag van de bescherming van deze gebieden.

In de Mededelingsnotitie is aangegeven aan welke criteria het voornemen in het MER wordt getoetst. Wij adviseren “Verstoring” nader te specificeren (in ieder geval in effect van geluid en beweging).

Gevolgen voor beschermde gebieden (Nederland en Duitsland)

Natura 2000-gebieden

Ga in op de Natura 2000-gebieden en de daarmee verbonden instandhoudingsdoelstellingen die door het voornemen kunnen worden beïnvloed. Beschrijf de kwaliteit van habitattypen en leefgebieden van soorten, en de sleutelfactoren die dit bepalen voor zover voor het voornemen relevant. Beschrijf de

gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen, rekening houdend met de verschillende gebruiksfuncties⁵ van de gebieden voor de relevante soorten. Ga bij stikstofdepositie na wat aan nieuwe depositie wordt toegevoegd, waar dit gebeurt en wat de gevolgen zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen⁶.

Neem een Passende beoordeling op in het MER als significante gevolgen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten⁷. Indien significante gevolgen wel worden uitgesloten dient dit in het MER te zijn onderbouwd.

Overige gebieden

Ga ook in op eventuele gevolgen voor overige gebieden (Beschermden natuurmonumenten, gebieden behorende tot de Ecologische hoofdstructuur, overige Duitse natuurgebieden).

Gevolgen voor beschermde soorten (NL/D)

Beschrijf welke beschermde soorten te verwachten zijn in het studiegebied voor zover ze door het voornemen kunnen worden beïnvloed. Ga bij de relevante soorten in op de locaties waar ze voorkomen en indien relevant in welke aantallen/dichtheden. Beschrijf de gevolgen van het voornemen voor populaties van de betreffende soorten en voor de (regionale) staat van instandhouding. Kwantificeer het risico op aanvaring onder vogels orde grootte en toets indien nodig aan het zogenaamde 1%-criterium voor natuurlijke sterfte.

5.4 Woon en leefmilieu

Lucht

In het luchtkwaliteitsonderzoek zal naast de gangbare uitgangspunten ook de verkeersaantrekkende werking van de Helihaven en het warmdraaien moeten worden betrokken.

Geluid

Geef aan hoe de flexibiliteit van verschillende typen helikopters en aantallen vluchten binnen het maximaal te definiëren beperkingengebied van geluid past.

Externe veiligheid en vliegveiligheid

Geef aan hoe de flexibiliteit van verschillende typen helikopters en aantallen vluchten binnen het maximaal te definiëren beperkingengebied van externe veiligheid past. Onderbouw de keuze voor de te definiëren obstakelvrije zone, rekening houdend met eventueel afbuigende vliegroutes en vlieghoogte om bebouwing en windturbines te ontwijken, als ook voor de beoordeling van de locatiekeuze van de helihaven.

Ten aanzien van de (geprojecteerde) windturbines in de nabijheid van de helihaven dient onderbouwd te worden welke minimale afstand in het kader van vliegveiligheid wordt gehanteerd ⁸.

⁵ Houd bij vogels rekening met broeden, pleisteren en rusten (hoogwatervluchtplaatsen) en bij zeehonden met de jongen- en verharingsperiode. Kwantificeer waar dit mogelijk en nodig is.

⁶ Rekening houdend met de actuele kritische depositiewaarden en de actuele achtergronddeposities. Toets (indien aan de orde) de depositie op de Duitse Natura 2000-gebieden aan de Duitse en Nederlandse kaders.

⁷ Als uit de Passende beoordeling blijkt dat - rekening houdend met cumulatie en mitigatie -m significante gevolgen niet zijn uit te sluiten kan het voornemen uitsluitend gerealiseerd worden als de ADC-stappen uit de Natuurbeschermingswet 1998 succesvol worden voorlopen.

⁸ Zie hiervoor ook de eerder door Adecs Airinfra uitgevoerde onderzoeken, in het kader van de helihaven, waar ook wordt ingegaan op deze afstand.

Landschap

Ga na of het voornemen gevolgen heeft voor de in het Barro vastgelegde beschermde landschappelijke kwaliteiten⁹.

6. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' hebben wij geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Vorm en presentatie

Het MER moet goed en recent kaartmateriaal bevatten, voorzien van duidelijke legenda en topografische namen. Zorg voor een goed leesbare, publieksvriendelijke samenvatting waarin de belangrijkste keuzemogelijkheden met hun milieuconsequenties staan weergegeven.

⁹ Bedoeld zijn de kwaliteit zoals genoemd in de PKB III waarvan de bescherming is overgenomen door het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening: rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van duisternis

BIJLAGE 1

Kennisgeving van de Mededelingsnotitie

KENNISGEVING m.e.r.-procedure Helikopter start-en landingsplaats Eemshaven

Mededeling van Groningen Seaports met betrekking tot m.e.r.-procedure voor de realisering van een helikopter start- en landingsplaats in de directe nabijheid van de Eemshaven

Groningen Seaports heeft op 16 april 2014 bij Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen een schriftelijke mededeling ingediend van het voornemen om een helikopter start- en landingsplaats in de directe nabijheid van de Eemshaven te realiseren. Voor het aanleggen van een helikopterhaven is in het Besluit m.e.r. in categorie D 6.1 aangegeven dat voor het daarvoor te nemen Luchthavenbesluit een m.e.r.-beoordelingsprocedure dient te worden doorlopen. Door Groningen Seaports is echter besloten om voor dit initiatief direct de m.e.r. procedure te doorlopen, waarmee de stap van de m.e.r.-beoordeling dus wordt overgeslagen.

Procedure

Met de mededeling is de wettelijke (uitgebreide) m.e.r.-procedure gestart. Het MER wordt opgesteld ten behoeve van het op te stellen Luchthavenbesluit. Het bevoegd gezag voor het Luchthavenbesluit zijn Provinciale Staten van de provincie Groningen. .

In de mededeling is een omschrijving gegeven van het voornemen met een globale aanduiding van de aard en de gevolgen voor het milieu. Voordat het MER kan worden opgesteld dient het bevoegd gezag advies te geven over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Ten behoeve van dit advies is het mogelijk zienswijzen in te dienen.

Terinzagelegging

De mededeling ligt tijdens kantooruren ter inzage van 16 mei tot en met 26 juni 2014.

- a. in het gemeentehuis van de gemeenten Loppersum, Delfzijl, Appingedam en Eemsum.
- b. in het Provinciehuis te Groningen. Hiervoor dient u zich te melden bij de balie, ingang Sint Jansstraat 4 in Groningen.

De mededeling is ook te vinden op de website van de provincie Groningen (www.provinciegroningen.nl).

Inspraak

Een ieder kan schriftelijke zienswijzen indienen met betrekking tot het vast te stellen advies voor de reikwijdte en het detailniveau voor het MER tot en met 26 juni 2014 bij Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, p/a Afdeling Omgeving en Milieu, Postbus 610, 9700 AP te Groningen. Op verzoek kan dit ook mondeling. Daarvoor dient u een afspraak te maken via een van de onderstaande telefoonnummers. Wettelijke adviseurs kunnen ook tot en met 26 juni 2014 hun advies voor de reikwijdte en het detailniveau indienen. We hebben er voor gekozen om ook aan de Commissie voor de m.e.r. in deze fase van de m.e.r.-procedure advies te vragen.

Informatiebijeenkomst

Op 3 juni 2014, aanvang 19.30 uur, wordt in Nijlicht, Schildweg 16 te Eemshaven een openbare (inloop)bijeenkomst georganiseerd. Op die avond kunt u een nadere toelichting op het project en de te doorlopen procedures krijgen en is er gelegenheid tot het stellen van vragen. Ook bestaat er aldaar de mogelijkheid om een formele zienswijze in te dienen.

Inlichtingen

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot de provincie Groningen:

- dhr. H. Roelofs (m.e.r.-coördinator), tel 050-3164090 of dhr. J. Spakman, tel 050-3154409.

BIJLAGE 2

Lijst van inspraakreacties en adviezen

Lijst van ingebrachte zienswijzen op de startnotitie helihaven Eemshaven				
mail / promis	datum	naam	woonplaats	land
mail	3-7-2014	Adviescie. m.e.r.	Utrecht	
mail	23-6-2014	T. Meijer	Roodeschool	
525570		Nabu Ostfriesland	Emden	Dui
525561		Nationalpark Wattenmeer	Wilhelmshafen	Dui
525528		Hans Stuyling de Lange	Krewerd	
525158		Munsch und Delank f.c. Stadt Borkum	Wildeshausen	Dui
525106		J.C. van Dalen	Oudeschip	
524960		Waddenwind BV f.c.d.j. Bakker c.s.	Oudeschip	
524956		O.P.R. Elema	Oudeschip	
524955		M.J. Klijn	Uithuizermeeden	
524954		Mts Kolhorn	Ulthulzermeeden	
524947		H.J. Hilberink - Bruining v.d. Berg	Nieuw Balinge	
524867		J.C. Hulsebos	Oudeschip	
524863		A.J. Bosch	Oudeschip	
524862		Mts, J en R Noorioos	Oudeschip	
524856		LTO Noord	Drachten	
524855		NLWKN	Aurich	Dui
524553		Waddenvereniging	Harlingen	